

## **ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ПРАВОМ ПРЕДСТАВЛЕННЯ**

Історія спадкування за правом представлення починається ще з часів римського права, проте і на сьогоднішній день це питання залишається одним з актуальних та проблематичних у цивільному праві [1, с. 261].

Спадкування за правом представлення не можна називати окремим самостійним видом спадкування, воно є лише певним видом закликання спадкоємців за законом до спадкування.

Поняття «спадкування за правом представлення» є досить умовним та не зовсім відповідає змісту цього терміну, оскільки особа, яку «представляють», померла ще до моменту відкриття спадщини. Тобто, «представляючий» спадкоємець нікого окрім себе і не представляє. У науковій літературі давно існують думки щодо зміни назви терміну «спадкування за правом представлення» на термін «поколінне наступництво», оскільки поняття «спадкування за правом представлення» не зовсім вірно відображає сутність даного явища [4, с. 109].

Спадкування за правом представлення полягає у тому, що онуки (правнуки), прабаба, прадід, двоюрідні брати та сестри, племінники спадкодавця спадкують ту частку, яка б мала належати їх відповідному родичу, якщо би він був живий. Тобто, мова іде про батько чи мати, діда чи бабу, брата чи сестру, дядько чи тітку спадкодавця, які мали б успадковувати, але померли ще до моменту відкриття спадщини [2, с. 781]. Спадкоємцями вони виступають, ніби представляючи родича, який був більш близьким спадкодавцю, але який помер на момент відкриття спадщини.

Основні положення, які стосуються спадкування за правом представлення виглядають таким чином:

- онуки (правнуки) спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка б мала належати за законом їхнім матері, батьку (бабі, діду), якби на момент відкриття спадщини вони були живими;
- прабаба, прадід спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім дітям (тобто, бабі, діду спадкодавця), якщо вони були б живими на момент відкриття спадщини;
- племінники спадкодавця спадкують частку спадщини, яка належала б за законом їхнім батьку, матері (тобто, брату чи сестрі спадкодавця), якби вони були живими на момент відкриття спадщини;

- двоюрідні брати та сестри спадкодавця успадковують ту частку спадщини, яка б за законом належала їхнім батьку, матері (дядьку та тітці спадкодавця), якщо на момент відкриття спадщини вони були б живими [2, с. 781].

Питання спадкування за правом представлення має ряд особливостей, серед яких можна виділити наступні:

1) однією з умов спадкування у порядку права представлення є те, що спадкодавець не залишив заповіту, де була б визначена частка спадкового майна [3, с. 49];

2) при спадкуванні за правом представлення діють правила, які застосовуються до спадкування за законом, у тому числі черговість закликання до спадщини. Спадкоємці за правом представлення спадкують у певну відповідну чергу, тобто у ту чергу, в яку спадкував би той спадкоємець, якого вони представляють, при цьому усуваючи від спадкування спадкоємців подальших черг, які не є спадкоємцями за правом представлення;

3) оскільки спадкоємці, які спадкують у порядку права представлення заступають на місце свого нащадка, то у спадковій масі їм належить лише та частка, яка б належала померлому спадкоємцеві. Отже, якщо спадкоємців за правом представлення декілька, то між ними повинно ділитися частка їхнього померлого родича. Але, розмір часток може змінюватися спадкоємцями за їх письмовою або усною згодою;

4) ще однією особливістю є те, що спадкувати за правом представлення можуть племінники і племінниці та двоюрідні брати та сестри. Проте, потрібно мати на увазі, що до спадкування закликаються саме ці перелічені особи, але ніяк не їх нащадки, тобто діти (онуки) племінників, двоюрідних братів та сестер.

Отже, таке явище, як спадкування за правом представлення є питанням, яке зараз актуальне у сучасній цивілістиці, та потребує подальшого вивчення та розробки та певних концептуальних змін, що посприяє розвитку спадкового права нашої країни.

### ***Список використаної літератури:***

1. Желіховська Ю.В. Поняття та юридична природа «спадкового представлення» / Ю.В. Желіховская // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». — 2013. — Т. 26 (65). — № 2-1. — Ч. 1. — С. 261-265.
2. Харитонов Є.О. Цивільне право України / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova, О.В. Старцев. — Вид. 3-тє, переробл. і допов. — К.: Істина, 2011. — 808 с.
3. Гончарова А. Розмежування понять «спадкова трансмісія» та «спадкове представлення» // Підприємництво, господарство і право. — 11/2009. — № 11. — С. 48-50.
4. Печений О. До питання про спадкування за правом представлення / О. Печений // Вісник Академії правових наук України. — 2012. — № 1. — С. 108-117.